

Draaiboek powerpoint “Inleiding Karel Buls”

Vraag	Wie was Karel Buls? Wat is het huidige belang van zijn acties als burgemeester voor onderwijs, stadsbeleving en stedenbouw in Brussel?
Leerdoelen	Inzicht in historische figuur Karel Buls, staat van onderwijs 100 jaar geleden en hoe de stad evolueert Woordenschat uitbreiden Beeldend materiaal (foto's, spotprenten) waarnemen en analyseren Meerdere perspectieven en visies beschouwen, reflecteren Linken leggen tussen actualiteit en Brussel eind 19 ^{de} eeuw
Werkvorm	Ex cathedra Leergesprek
Timing	25 min
Doelgroep	3 ^{de} graad ASO/KSO/TSO
Materiaal	Beamer of smartboard Inleiding Karel Buls.ppt Inleiding Karel Buls draaiboek powerpoint.doc Als er niet kan geprojecteerd worden, gebruik dan Inleiding Karel Buls printversie.ppt

De powerpoint rond Karel Buls is een inleiding om meer informatie te geven over Buls als figuur en zijn belang voor Brussel, onderwijs en stadsbeleving. Zo kennen de leerlingen Karel Buls en zijn context beter voor ze aan de activiteiten en projectdagen beginnen. De inleiding is opgebouwd als formele presentatie met ruimte voor vragen om leerlingen te betrekken in een leergesprek.

Zonder opmaak: te spreken tekst voor begeleider.

Vet: instructies en achtergrondinformatie

Tussen aanhalingstekens: vragen die begeleider stelt aan leerlingen:

1. Foto beeld Karel Buls:

Leerlingen leiden uit de foto af waarover de presentatie zal gaan:

- **Karel of Charles Buls: Nederlands en Frans, tweetalige context van Brussel.**

- **1881-1899: te kort voor geboortjaar en sterfdatum. Periode dat Buls burgemeester was van Brussel.**

2. Foto standbeeld Karel Buls:

“Wat valt je op?": **hond, snor, lange en smalle lichaamsbouw.** Op spotprenten zal Buls' opvallende snor vaak benadrukt worden, het maakt hem erg makkelijk herkenbaar. Hij wordt ook vaak afgebeeld met zijn hond erbij.

“Hoe heet deze plaats? Weet je waar deze locatie ergens ligt?": **de Grasmarkt in Brussel.**

3. Foto's Grasmarkt:

De locatie van Buls' standbeeld is niet willekeurig. De Grasmarkt is de plaats waar Buls' vader

een juwelierszaak uitbaatte. Karel Buls werd geboren 13 oktober 1837 in de Lombardstraat, tussen het stadhuis op de Grote Markt en Manneken Pis. Midden in het centrum dus, een echte Brusselaar.

De ouders van Buls zijn van Vlaamse afkomst, dus we kunnen vermoeden dat er af en toe Nederlands werd gesproken thuis. Omdat ze tot de gegoede middenklasse behoren, spreken ze sowieso ook Frans. Op dat moment zijn scholen in Brussel nog volledig Franstalig. Buls gaat ook niet lang naar school, hij is deels autodidact.

“Autodidact is een wat moeilijk woord. Wat denk je dat het betekent?": **‘auto’ zelf + ‘didact’ leren. Iemand die zijn kennis door zelfstudie heeft verkregen. Door eigen studie gevormd.**

Zo leert hij uit eigen beweging heel wat over kunst en kunstgeschiedenis, maar hij toont ook interesse voor talen zoals het Latijn, Duits, Italiaans en Engels.

Die taalsituatie en zijn eigen ervaringen zullen een grote invloed hebben op zijn visie op onderwijs.

4. Foto's Rome:

Om zijn vader te kunnen opvolgen leert Karel Buls het vak van edelsmid. In het kader van die opleidingen mag hij een tijd naar het buitenland om naar een aantal belangrijke kunststeden te reizen.

“Welke stad zie je hier?": **monumenten herkennen. Hou dit kort. Trevi fontein, Forum Romanum, Sixtijnse kapel, Colloseum.**

Buls reist ook naar andere Italiaanse steden zoals Firenze, dus een mondje Italiaans kunnen was echt wel nodig.

“Even herhalen, welke talen kent Buls?": **Nederlands (Vlaams), Frans, Italiaans, Latijn, Engels, Duits.** Dat zijn er heel wat; Karel Buls is kortom duidelijk meertalig.

5. Foto's Parijs:

“Welke stad zie je hier?": **monumenten herkennen. Hou dit kort. Sacré Coeur in Montmartre, Arc de Triomphe, Cathédrale Notre-Dame de Paris, Eiffeltoren.**

Deze reizen zijn belangrijk omdat ze Buls' visie op stedenbouw of urbanisme mee vormen. De architectuur van deze steden zet hem aan tot denken over stedenbouwkundige veranderingen in Brussel. Straks zullen we het nog meer hebben over verschillende visies op stedenbouw.

6. Spotprenten:

“Wat zie je? Wat zegt de tekst?", “Waaraan herken je Buls?", “Hoe zou je ‘Ligue de l’enseignement’ vertalen?":

- **‘Le père fouettard de La Ligue de L’enseignement’**: Buls stapt op de katholieke school en stuurt de kinderen naar een neutrale school.

- **‘Le prêtre hors de l’école – Non, vous n’aurez pas l’âme de nos enfants’**: Buls stuurt een priester weg van de school.

Eind 19de eeuw is het onderwijs nog volledig katholiek, Buls en de Ligue zullen streven naar neutraal onderwijs.

“Welke partij zette zich traditioneel in voor scheiding van Kerk en Staat?": **oorspronkelijk vooral een strijdpunt van de Liberalen.** Buls zal zich zijn hele leven lang inzetten binnen de

Liberaal Partij. Hij was gemeenteraadslid van Brussel (1877), schepen (1879), burgemeester (1881) en zetelde in de Kamer van Volksvertegenwoordigers (1882-1894).

7. Onderwijs:

- In 1864 richt Buls met gelijkgestemden de Ligue de l'enseignement op. Van 1905 tot aan zijn dood was hij ook voorzitter van de Ligue. Het doel van dit liberale initiatief is de emancipatie van de lagere klassen via onderwijs door het invoeren van de leerplicht.

“Emancipatie, nog zo'n moeilijk woord, wat houdt dat in?": **streven naar gelijke rechten en een volwaardige positie in de maatschappij. 'Empowerment' van specifieke groepen. Voorbeelden: stemrecht voor vrouwen in België vanaf 1948, African-American Civil Rights Movement in de VS jaren 1960 met Martin Luther King**

“Vandaag hebben we in België leerplicht, maar geen schoolplicht. Wat is het verschil? Kun je een diploma halen als je niet op school les volgt?": **Hoewel de meeste jongeren op een school les volgen, is dit niet verplicht. Je kan ook thuis leren, of bij een privé-onderwijzer, etc. In dat geval moet je wel testen afleggen bij de examencommissie om een diploma te behalen.**

- Een andere belangrijke verwezenlijking van Buls is het oprichten van de modelschool. Dit pedagogische project vult het lager onderwijs op een moderne manier in. De stoelen en tafels moeten ergonomisch zijn. De schoolomgeving moet het leren stimuleren door genoeg licht en plaats te creëren, donkere klaslokalen waar alle leerlingen op elkaar gepropt zitten zijn uit den boze. Leerlingen moeten zowel mentale als fysieke uitdagingen krijgen: ze krijgen gewone les, maar ook lichamelijke opvoeding. Onderwijs moet voor Buls ook ervaringsgericht zijn: leerlingen leren niet door papegaaiwerk, maar door zelf dingen mee te maken. Een ander belangrijk principe draait rond taalbeleid.

“Geef zelf voorbeelden van ervaringsgericht onderwijs op jullie school vandaag": **stage, experimenten en proefjes in de les Natuurwetenschap, ...**

“Denk even terug. Karel Buls sprak thuis ..., maar op school enkel...?": **Nederlands en Frans thuis, onderwijs in het Frans.**

Op de modelschool volgen leerlingen in het begin les in hun moedertaal, het Nederlands. Geleidelijk wordt er over gegaan tot lessen in het Frans.

Let op, het doel is dus niet tweetalige leerlingen te krijgen, maar om leerlingen geleidelijk, met aanvankelijk hulp van hun thuistaal, klaar te stomen voor volledig Franstalig onderwijs.

8. Stadsbeleving:

“Herken je deze plaats?": **Grote Markt van Brussel.**

Karel Buls is een bepalende figuur geweest voor hoe Brussel er vandaag nog uitziet. Hij heeft het patrimonium in de stad beschermd. Zo ijverde hij voor de restauratie van het huis De Sterre en heel wat andere historische gebouwen op de Grote Markt.

- “Heeft er iemand dit gebouw al eens gezien? Wat is dit?": **de Zwarte Toren. Een overblijfsel van de eerste omwalling van Brussel, begin 13de eeuw. Staat vandaag nog steeds op het Katelijneplein**

Buls' reizen naar grote Europese steden voor zijn opleiding als edelsmid hebben ervoor gezorgd dat hij steeds veel aandacht had voor schoonheid en esthetiek in de stad.

9. Esthetiek der steden en de Hofberg:

In 1893 publiceert Buls zijn tekst “Esthétique des villes” (“Esthetiek der steden”). In dit betoog stelt hij zijn visie op stedenbouw voor en verdedigt die tegenover andere visies op urbanisme.

“Links zie je Karel Buls, maar wie is de persoon rechts?": **Koning Leopold II.**

Karel Buls enerzijds is voorstander van ‘pittoreske stedenbouw’. Hij verkiest organisch gegroeide steden. Naast hygiëne en functionele aspecten zoals verkeersstromen, vindt Buls dat er ook aandacht moet zijn voor schoonheid en cultuur in het stadsbeeld. Bij modernisering is het belangrijk het eigen karakter van de stad te bewaren.

Leopold II daarentegen ziet meer in geplande steden, met overzichtelijke dambordpatronen en gebouwen in neoclassicistische stijl. Hij is pro Haussmannisatie: brede boulevards aanleggen en grootschalige nieuwbouw.

10. Deze twee hebben dus heel andere visies op stedenbouw. Dat komt het hardst tot uiting in het conflict rond een specifieke locatie in het hartje van Brussel.

“Waar liggen deze gebouwen? Herken je deze plaats?": **de Hofberg.**

Deze heuvel met de Koudenberg, Kunstberg en het Koningsplein verbindt de bovenstad en benedenstad. Alle partijen waren het eens dat de helling tussen het lage en hoge deel van de stad te steil was, maar over de omvang en gevolgen van de werken ging men niet akkoord. Leopold II wou de volkse Sint-Rochuswijk slopen om het Museum voor Schone kunsten uit te bouwen. Het conflict ging zo ver dat Karel Buls in 1899 vrij onverwachts zijn ontslag als burgemeester indiende uit protest. Op de aquareltekening links zie je de bloeiende handelswijk tussen de Hofberg en Grasmart die Buls wou bewaren.

11. In de loop van de tijd zijn er heel wat verschillende, tussentijdse plannen geweest voor de Hofberg. Hier zie je beelden van de Hofberg rond 1910, met fonteinen en grootse trappen.

12. Slot:

Buls nam dan misschien wel ontslag als burgemeester, maar hij werd daarom niet minder actief. De rest van zijn leven bleef hij zich inzetten voor het onderwijs en de bescherming van het patrimonium.

Als bejaarde maakt hij zelfs nog heel wat verre reizen: onder andere naar Noorwegen, Griekenland en Schotland, maar ook naar de Verenigde Staten en Zuid-Afrika.

13. Vandaag kun je Karel Buls – naast zijn standbeeld op de Grasmart - terugvinden op nog andere plaatsen in Brussel. “Weet je waar dit beeld zich ergens bevindt in Brussel?": **beeld van Everard 'T Serclaes, aan de Grote Markt. Toeristen wrijven er vaak over omdat dit geluk zou brengen.**

Vandaag de dag kun je nog onder – het op initiatief van Buls gerestaureerde huis - De Sterre wandelen in de Karel Bulsstraat. Op de foto rechts staat een monument voor Buls en burgemeester Emile De Mot, in de Louizalaan.

Buls blijft aanwezig in de stad.

